

О. А. Дудзяк,

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, адміністрування та публічного управління
Подільського державного аграрно-технічного університету

СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Oksana Antonivna Dudziak,

PhD in Economics, asoc. prof. of the Department of Management,
Administration and Public Management of the State Agrarian and Engineering University in Podilya

RURAL GREEN TOURISM AS AN ELEMENT OF DIVERSIFICATION OF AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT

У статті визначено, що розвиток сільських територій України нині потребує глибокого та деталізованого вивчення та підходу. Визначено, що на розвиток села впливає ряд чинників, які в різній мірі та послідовності вносять свій негативний або позитивний вплив на розвиток сільських територій. Зазначено вплив диверсифікації сільського господарства на розвиток сільських територій. В роботі проаналізовано вплив на розвиток сільських територій сільського туризму. Сільський туризм є досить позитивним фактором розвитку сільських територій України. На тих територіях де успішно розвивається сільський туризм, добробут населення кращий, а динаміка розвитку соціальної інфраструктура тих регіонів покращується. Нині слід більше приділяти уваги розвитку сільського туризму в селах України, стимулювати цей вид діяльності за рахунок державних програм та інвестицій.

The article defines that the development of Ukrainian rural terrains needs the deep investigation and appropriate approach nowadays. It is proved that a lot of factors influence their development. These factors have different positive or negative impact on the development of rural terrains. The influence of diversification of agriculture on the development of rural areas is also indicated in the paper. We analyzed the effect of rural tourism on the development of rural terrains in the research. Rural tourism is a positive factor for the development of Ukrainian rural terrains. The welfare of inhabitants, who live on the territories, where the rural tourism proceeds successfully, is enriched greatly and the social infrastructure of those regions is improved. Nowadays there is a necessity to pay more attention to the development of rural tourism in Ukrainian villages, to stimulate the development of this activity due to the state projects and investments.

Ключові слова: сільська територія, політика сільського розвитку, досвід, галузь, територія, сільське господарство, сільський туризм, агрооселя.

Key words: rural terrain, rural policy, experience, area, territory, agriculture, rural tourism, agrohouse.

Постановка проблеми: На сьогодні диверсифікація сільського господарства є однією з проблем, яка гостро стоїть перед сільгоспвиробниками та споживачами продуктів та послуг сільського господарства. Найчастіше сільське господарство України виступає, як сировинна база для споживачів сільськогосподарської продукції таким як: переробним підприємства, заводам чи фабрикам. Однак, сільськогосподарська продукція також може реалізуватись не тільки як сировина, а як високоякісний, екологічно чистий товар, та послуги. Тому питання розвитку сільського зеленого туризму на сьогодні є досить актуальне, через те, що на базі розвитку цієї підприємницької діяльності можна успішно зайнятись реалізацією, малими фермерськими підприємствами, своїми товарами і послугами. Розвиток сільського туризму сприяє відновленню та поліпшенню інфраструктури та економіки сільських територій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розвитку сільських територій нині приділяється підвищена увага, як з боку держави, так з боку сільської громади, громадських організацій та науковців. Цій проблемі присвячують свої праці та дослідження провідні економісти України В.В. Іванишин [7], Н.І. Дишлюк [8], Н.В. Попрозман [9], та інші.

Важливого теоретичного та практичного значення набуває дослідження вітчизняних науковців, що вивчають вітчизняний та зарубіжний досвід та імплементують його до сучасних умов в Україні. Але незважаючи на цінність проведених досліджень, окремі питання, пов'язані з виявленням характерних особливостей розвитку сільських територій та адаптації їх до сучасних умов потребують подальшого вивчення.

Формування цілей статті: Основними цілями статті є: дослідження розвитку сільських територій України в умовах глобалізації. Розвиток сільських територій завдяки агротуристичній компоненті, вивчення розвитку сільського зеленого туризму, як явища, що позитивно впливає на розвиток сільського господарства України.

Виклад основного матеріалу досліджень: Розвиток сільських територій є на сьогодні однією з важливих проблем державної політики України, оскільки державна підтримка та стимулювання мотивації розвитку сільських територій нині є циклічними та не виваженими. З моменту схвалення 23 вересня 2015 року Кабінетом Міністрів України концепції розвитку сільських територій України прийнято не достатньо мір та заходів, котрі б сприяли успішній реалізації вище вказаної концепції.

Концепція визначає головні напрямки та пріоритети розвитку сільських територій, механізм підготовки аграрного та сільського сектору держави до функціонування в умовах зони вільної торгівлі з ЄС.

Нині диверсифікація сільського господарства є важливою проблемою, яка стримує розвиток господарювання на селі, адже сільське господарство це не тільки сировинна база виробництва сільськогосподарської сировини, а й сфера де можна цю сировину успішно переробляти в кінцевий продукт та реалізувати як на внутрішньому так і на зовнішньому ринку.

Диверсифікація (підзнелат. diversificatio — зміна, різноманітність, від латів.(латинський) diversus — різний і facio — роблю), одна з форм концентрації капіталу. Диверсифікуючи своє виробництво, фірми проникають в нові для себе галузі і сфери, розширюють асортимент товарів і поступово перетворюються на багатогалузеві комплекси. У основі диверсифікації — прагнення фірм встояти в умовах нерівномірного розвитку економіки: швидкого зростання одних галузей, занепаду або стагнації (застою) інших. [1]

Одним із ефективних варіантів диверсифікації сільського господарства в Україні є сільський зелений туризм, що все більше стає популярним на всіх сільських територіях.

Поняття туризму, відпочинку і рекреації (<http://tourlib.net/recreation.htm>) часто вживають як синоніми, але вони різняться між собою. Відпочинок - це стан спокою або діяльність, яка знімає стомлення і сприяє відновленню працездатності. Потреба у відпочинку є відмінною властивістю будь-якого живого організму. Відпочинок передбачає вільний час для відновлення сил і включає чотири стадії: стомлення, розслаблення, відновлення сил, розвага [2, с 379]. Переміщення у приємне місце й пошук різноманітності також є відпочинком.

Закон України «Про туризм» (http://tourlib.net/zakon/pro_turyzm.htm) дає визначення туризму як тимчасового виїзду людини з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без зайняття оплачуваною діяльністю [3]. Подібне визначення дає й Ареф'єв В.С. Він визначає туризм як подорож за межі постійного місця проживання з будь-якою метою, крім заробітку й переїзду на нове місце проживання, а також як задоволення громадських потреб (рекреаційних, ділових, політичних, освітніх та ін.), пов'язаних із необхідністю переміщення у

просторі людей. Людину, що здійснює таку подорож, називають туристом [4].

Сільський туризм - це один із видів туризму. Поняття «сільський зелений туризм» у його звичайному трактуванні існує давно. Ще в Римській імперії серед членів імперської родини існувала мода на відпочинок у сільській місцевості. Нині на зміну концепції звичайного відпочинку на морському узбережжі (концепції трьох «S» (Sun-Sea-Sand) - сонце, море, пісок) прийшла концепція пізнавальних подорожей у сільську місцевість з ознайомленням з місцевими традиціями та вживанням екологічно чистих продуктів (концепція трьох «L» (Landscape-Lore-Leisure) - пейзажі, традиції, дозвілля). Це відродило інтерес до сільського туризму [5, с 11]

У Законі України «Про сільський зелений туризм» (http://tourlib.net/zakon/pro_siltur.htm) від 23 травня 2017 року, наведено визначення сільського зеленого туризму як виду туризму, який передбачає тимчасове перебування туристів у сільській місцевості (селі) для відпочинку та отримання ними послуг сільського зеленого туризму. До послуг сільського зеленого туризму належить діяльність членів особистого сільського господарства, власників котеджів, міні-готелів у сільській місцевості з надання послуг бронювання, розміщення, харчування, інформаційного обслуговування та інших послуг, які спрямовані на задоволення потреб туристів [6].

При розгляді туристичної привабливості будь-якої території та її оцінки важливим є розгляд туристичних потоків, наявних на території що підлягає туристичній оцінці.

Незважаючи на позитивні зрушення на національному ринку туристичних послуг, які позначені зростанням обсягів діяльності на внутрішньому ринку і зростанням потоку іноземних відвідувачів, помітною ще залишається тенденція перевищення виїзного потоку над в'їзним у структурі міжнародного туризму. Слід відмітити певне падіння темпів виїзного туризму і його мотиваційний та географічний перерозподіл, що позитивно характеризує зміни на національному туристичному ринку. Основними партнерами країни на ринку зарубіжного туризму залишаються країни-сусіди, до яких спрямовані як туристичні, так і транзитні поїздки: Польща (31,4%), Росія (30,5%), Молдова (11,5%), Білорусь (6,5%), Угорщина (5,7%), Словаччина (4,2%). Запровадження візового режиму у відносинах із Словаччиною позначилось зменшенням виїзного потоку майже на 19 % за рік. Відпрацьовується механізм роботи візового режиму з Польщею та Угорщиною, які з 01.05.2004 р. стали членами Європейського Співтовариства .

В тих районах де збільшується кількість агроосель, збільшується кількість працюючого населення через розвиток сільського туризму, помітно покращується інфраструктура, як соціальна так і ринкова. Та все ж є деякі моменти, що негативно впливають на агротуристичну привабливість регіону, один з них це стан дорожнього покриття [7,ст.9] [9,ст.38]

Сьогодні туристичний бізнес широко охоплює всі регіони України і є складовою їх економіки. Проте для одних він носить локальний характер, а для інших - має не тільки національне, але й міжнародне значення. Разом з тим, слід відмітити, що в структурі українського туризму близько 43% належить відпочинку та лікуванню на курортах, і лише 9% - це сільський, мисливський та інші спеціалізовані види туризму.

Основа територіальної організації «зеленого туризму» полягає в наявності на цій території рекреаційних ресурсів. Виділяють такі їх типи: природні, історико-культурні, соціально-економічні. Природні рекреаційні ресурси формують компоненти ландшафтних комплексів. Їх властивості повинні мати сприятливі для рекреаційної діяльності якісні та кількісні параметри, що відповідають потребам відпочинку, лікування та оздоровлення суб'єкта рекреації. Рельєф, залежно від ступеня розчленованості, сприяє формуванню пішого, гірськолижного, водного та інших видів відпочинку, зумовлює естетичність території. Кліматичні характеристики повинні враховувати сонячний, температурний, вітровий режими, вологість повітря та опади, що оцінюються з урахуванням теплового стану людини та її потреб.

Агротуризм не може виступати тільки нішовим гравцем на регіональному ринку, оскільки дає можливість розвивати дорожнє господарство, систему водо-газо-електро забезпечення, транспорт, реалізацію сільськогосподарської продукції, торгівлю товарами широкого вжитку, народні ремесла, культурологічні заходи тощо. Крім того, він є географічно близьким для вітчизняних туристів, не потребує вивчення нового менталітету та іноземних мов, вчить дітей любити природу. [8, с 64].

Висновки. Отже, слід відмітити, що диверсифікація сільського господарства тільки позитивно впливатиме на розвиток сільських територій. Хибне те ствердження коли ми селянина ототожнюємо тільки з хліборобом, хоча за це тільки низький уклін селянам. Необхідно пам'ятати, що селяни для свого як фінансового, культурного, соціального розвитку повинні успішно реалізувати себе у всіх галузях, які ми можемо застосовувати та розвивати на сільських територіях, а це ремісництво, переробка сільськогосподарської продукції, реалізація послуг, та сільський зелений туризм. Сільський зелений туризм, це такий вид господарської діяльності, який дозволяє поєднати і реалізувати всі вище перераховані можливості сільського господаря і принести користь не тільки родині, що успішно займається цим бізнесом, а й сільській громаді.

Список літератури.

1. Н. І. Многолет. Диверсифікація. Vseslova / Режим доступу [<http://vseslova.com.ua/word-диверсифікація-31882u>]
2. Ожегов С.И. Словарь русского языка: Ок. 57000 слов. [Текст] / С.И.Ожегов. - М.: Рус.яз., 1988. - 750 с.
3. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 №324. (http://tourlib.net/zakon/pro_turyzm.htm)
4. Арефьев В.Е. Введение в туризм: учеб. пособие[Текст] / В.Е. Арефьев. - Барнаул: Изд-во АГУ, 2002. - 282 с.
5. Рутинський М.Й. Зелений туризм. [Текст] / М.Й.Рутинський, Ю.В.Зінко. - К.: Знання, 2008. - 271 с.
6. Закон України «Про сільський зелений туризм»
7. Іванишин В.В. Дудзяк, О.А. Застосування в Україні досвіду розвитку сільських територій Європейських країн та США [Текст] / Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. – 2015. – Вип.24. – Том 3. – С. 5 – 10
8. Дишлюк Н.І. Сільський зелений туризм як альтернатива розвитку сільських територій Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. - 2011. - Вип. 163 частина 1
9. Попрозман Н. В. Методологічні засади формування стратегії розвитку агропромислового виробництва на основі системного аналізу / Н. В. Попрозман // Економіка АПК. – 2015. - Випуск № 4 (246). – С. 35 – 41

References.

1. N. I. Mnoholet, Diversification, [Online], available at: <http://vseslova.com.ua/word-dyversyfikatsiia-31882u>
 2. Ozhegov, S.I. (1988), *Slovar' russkogo jazyka* [Dictionary of Russian], Rus.jaz., Moscow, Russia, p. 750.
 3. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995), The Law of Ukraine "About tourism" dated 15.09.1995 № 324.
 4. Arefev, V.E. (2002), *Vvedenie v turizm* [Introduction to Tourism], Izd-vo AGU, Barnaul, Russia, p. 282.
 5. Rutynskiy, M.Y. and Zinko Yu.V. (2008), *Zelenyi turizm* [Green tourism], Znannia, Kyiv, Ukraine, p. 271.
 6. The Verkhovna Rada of Ukraine, The Law of Ukraine " About rural green tourism".
 7. Ivanyshyn, V.V. and Dudziak, O.A. (2015), "Application in Ukraine of experience of development of rural territories of European countries and the USA", *Zbirnyk naukovykh prats Podilskoho derzhavnoho ahrarno-tekhnichnoho universytetu*, vol.24, no. 3, pp. 5 – 10.
 8. Dyshliuk, N.I. (2011), "Rural green tourism as an alternative to rural development", *Naukovi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy*, vol. 163, part 1.
 9. Poprozman, N. V. (2015), "Methodological principles of forming a strategy for the development of agro-industrial production on the basis of system analysis", *Ekonomika APK*, vol. 4 (246), pp. 35 – 41.
- Стаття надійшла до редакції 01.10.2017 р.*

(<http://www.poligrafua.net/>)

bigmir)net

3586

1785

(<http://www.bigmir.net/>)

Вропы.

ТОВ "ДКС Центр"